

UDC 378.016:[796.01+613:304.3

IMPLEMENTATION OF THE DISCIPLIN «PHILOSOPHY OF SPORTS AND HEALTHY LIFESTYLE» INTO THE EDUCATIONAL PROCESS OF TRAINING FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE AND SPORTS**ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ СПОРТУ І ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ»****Zaitseva Yu.V. / Зайцева Ю.В.***s.p.s., as.prof. / к.п.н., доц.*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7155-392X>**Momot O.O. / Момот О.О.***d.p.s., prof. / д.п.н., проф.*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9187-1036>**Novik S.M. / Новік С.М.***s.p.s., as.prof. / к.п.н., доц.*ORCID: orcid.org/0000-0001-8718-6271*Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University,**Poltava, Ostrogradskogo 2 a, 36000**Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, вул. Остроградського 2 а, 36000*

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз навчальної дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя», визначено її мету, що полягає у формуванні у студентів цілісного розуміння філософсько-світоглядних проблем пов'язаних з фізичною культурою і спортом. Наведено очікувані результати навчання у процесі вивчення цього освітнього компонента. Проаналізовано програму навчальної дисципліни, що передбачає вивчення таких тем: 1. Теоретико-методологічні основи навчальної дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя». 2. Фізкультурно-спортивний світогляд у дискурсі категорії здоров'я і життєздатності. 3. Спорт і політика у сучасних умовах. Ідеали олімпізму. 4. Тіло як центральна категорія філософії спорту і здорового способу життя. Естетичне сприйняття тілесності та рухової діяльності. 5. Професійна етика в галузях фізичної культури і спорту та охорони здоров'я.

Ключові слова: філософія спорту, фізкультурно-спортивний світогляд, здобувачі вищої освіти, навчальна дисципліна, професійна етика

Вступ.

У сучасному світі велике значення мають питання балансу між високотехнологічним розвитком та збереженням фізичного та психічного здоров'я людини, і саме розуміння філософії спорту може допомогти майбутнім фахівцям краще орієнтуватися в цих викликах. Окрім того, підготовка, що включає розуміння філософських аспектів спорту, сприяє формуванню універсальних компетенцій, які затребувані у багатьох сферах життя, не обмежуючись лише спортивною індустрією.

Розуміння філософії спорту сприяє розвитку соціальної відповідальності, лідерських якостей, а також здатності впливати на формування здорових спільнот.

Впровадження такої дисципліни може стати ключовим елементом у підготовці сучасних, компетентних, етичних та соціально відповідальних

фахівців у галузі фізичної культури і спорту, які будуть готові не лише до професійної діяльності, але й до вирішення комплексних соціальних завдань.

Основний текст.

Для забезпечення формування у студентів цілісного розуміння філософсько-світоглядних проблем пов'язаних з фізичною культурою і спортом нами розроблено навчально-методичний комплекс дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя», який включає наступні структурні компоненти:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус освітнього компонента.
3. Опорні конспекти лекцій з питаннями для самоконтролю.
4. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.
5. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.
6. Тестові завдання для забезпечення поточного контролю знань здобувачів вищої освіти.
7. Тестові завдання для модульного контролю знань студентів.
8. Критерії оцінювання аудиторної та самостійної роботи майбутніх фахівців.

Навчально-методичний комплекс вибіркового освітнього компоненту «Філософія спорту і здорового способу життя», розроблений відповідно до освітньо-професійних програм підготовки магістра за спеціальностями «014.11 Середня освіта (Фізична культура)» та «017 Фізична культура і спорт», сформований на кафедрі теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін і затверджена вченою радою факультету фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. розуміти основні концепції філософії спорту і здорового способу життя;
2. аналізувати проблеми виникнення і суті фізичної культури та спорту у сучасній філософській теорії;
3. розуміти зміни, що відбуваються у спорті та спортивній діяльності, детерміновані сучасною, соціокультурною ситуацією;
4. знати особливості державної політики у сфері фізичної культури, спорту та охорони здоров'я;
5. обґрунтувати придатність і доцільність філософського підходу до дослідження фізичної культури, спорту і здорового способу життя;
6. аналізувати процеси, які відбуваються у сучасному спорті та проблематизувати існуючі явища у сфері фізичної культури і спорту;
7. орієнтуватися на цілі та завдання філософського дослідження фізичної культури, спорту і здорового способу життя;
8. використовувати відповідний понятійний апарат і методи.

На вивчення вибіркового освітнього компонента «Філософія спорту і здорового способу життя» 120 годин/4 кредити ЕКТС. Підсумковий контроль передбачає складання здобувачами вищої освіти заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає вивчення таких тем:

Тема 1. Теоретико-методологічні основи навчальної дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя»

Передумови, історичний контекст виникнення філософії спорту. Філософія спорту як галузь філософського знання. Актуальність навчальної дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя». Мета, завдання і зміст курсу «Філософія спорту і здорового способу життя». Методи навчальної дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя». Значення навчальної дисципліни для фахівців у галузі фізичної культури, спорту і охорони здоров'я.

Тема 2. Фізкультурно-спортивний світогляд у дискурсі категорії здоров'я і життєздатності.

«Історичне здоров'я» у концепті фізкультурно-спортивної світоглядної антропології. «Здоров'я» як філософсько-антропологічна категорія. Актуальність практичної проблеми ціннісних орієнтацій різних категорій населення до усвідомлення соціального значення підтримки здорового цілісного організму засобами фізичних вправ. Філософія спорту в антропологічному дискурсі життєздатності. Історичні перспективи тілесного, фізичного, здорового способу життя окремої людини і людства в цілому. Причини кризового стану суспільного та індивідуального здоров'я в сучасних умовах. Проблеми культури здорової тілесності у концепті фізкультурно-спортивного світогляду.

Тема 3. Фізична культура, спорт і політика у сучасних умовах. Ідеали олімпізму.

Спорт і політика: сфери пересікання та взаємодії. Політична інструменталізація спорту. Спорт як політичне явище, «спорт поза політикою» – дві точки зору до аналізу взаємин між спортом та політикою. Державна політика у сфері фізичної культури, спорту та охорони здоров'я. Єдність соціальних проблем і проблем у сфері спорту. Демократичні та гуманістичні ідеали Олімпійських ігор. Олімпійський спорт і політика.

Тема 4. Тіло як центральна категорія філософії спорту і здорового способу життя. Естетичне сприйняття тілесності та рухової діяльності.

Тілесність людини як соціальне явище. Соціокультурна роль тілесності в процесі відтворення форм діяльності. Специфіка естетичного відношення до світу та людини. Краса і спорт: проблеми стандарту, критерії. Основні категорії спортивної естетики. Рухова дія як естетичний об'єкт. Емоційні та естетичні стани в руховій діяльності. Творчість в руховій активності. Естетичний потенціал спорту у сучасній масовій культурі.

Тема 5. Професійна етика в галузях фізичної культури і спорту та охорони здоров'я

Специфіка професійної моралі та етики. Професійна етика. Її призначення та види. Основні морально-етичні проблеми сучасного спорту і спортивної діяльності. Норми спортивної етики. Допінг як етична проблема в спорті. Професійна етика викладача фізичної культури і спорту. Актуальні моральні проблеми сучасної медичної етики.

Висновки.

Отже, упровадження дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя» в освітній процес підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і

спорту є актуальним та важливим з декількох причин: по-перше, цілісний підхід до підготовки фахівців формує у студентів розуміння не лише фізичних, але й етичних, соціальних і психологічних аспектів спорту, що забезпечує більш глибоке і всебічне розуміння сфери фізичної культури; по-друге, вивчення цього освітнього компоненту сприяє формуванню у майбутніх фахівців ціннісного ставлення до здорового способу життя, розвиває їхній моральний і етичний компас, особливо у контексті допінгу, чесної гри та поваги до суперників; по-третє, наліз філософських питань спорту і здоров'я допомагає студентам розвивати критичне мислення, навички аргументації та здатність до аналізу складних моральних і соціальних дилем.

Література:

1. Лисенко С.О. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Філософія спорту і здорового способу життя» на тему «Фізкультурно-спортивний світогляд у дискурсі категорії здоров'я та життєздатності». Дніпро, 2018. 41 с.
2. Білогур В.Є. Філософія спорту: теоретико-методологічний контекст. Монографія. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 264 с.
3. Положення про навчально-методичне забезпечення у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya_-pro-metodichne-zabezpechennya-navchalnih-disciplin.pdf

Abstract. *In this article it has done, the theoretical analysis of the educational discipline «Philosophy of sport and healthy lifestyle». Educational discipline 's purpose is determined, which consists in the formation of students' holistic understanding of philosophical and worldview problems related to physical culture and sports. Expected learning outcomes in the process of studying this educational component are given in this article. The program of the Educational discipline was analyzed, which involves the study of the following topics: 1. Theoretical and methodological foundations of the educational discipline «Philosophy of sport and healthy lifestyle». 2. Physical culture and sports worldview in the discourse of the category of health and vitality. 3. Sport and politics in modern conditions. Ideals of Olympism. 4. The body as a central category of the philosophy of sport and a healthy lifestyle. Aesthetic perception of physicality and motor activity. 5. Professional ethics in the fields of physical culture and sports and health care.*

Key words: *philosophy of sport, physical culture and sports worldview, students of higher education, educational discipline, professional ethics.*

Стаття відправлена: 13.03.2024 р.

© Зайцева Ю.В., Момот О.О., Новік С.М.